

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการย้ายถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและในประเทศไทย ศึกษาปัจจัยที่กำหนดการย้ายถิ่นเข้าและการย้ายถิ่นออกในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย และศึกษาผลกระทบจากการย้ายถิ่นเข้าและการย้ายถิ่นออกในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลจากการสำมะโนประชากรของปี พ.ศ. 2523, พ.ศ. 2533 และ พ.ศ. 2543 ประกอบการวิเคราะห์เชิงพรรณนา การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ และการทดสอบสหสัมพันธ์อย่างง่าย

ผลการศึกษาลักษณะการย้ายถิ่น พบว่าในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีแนวโน้มผู้ย้ายถิ่นลดลงแต่ในประเทศไทยมีแนวโน้มผู้ย้ายถิ่นเพิ่มขึ้น รูปแบบการย้ายถิ่นพบว่าประชากรส่วนใหญ่ไม่ย้ายถิ่นในช่วงชีวิตมากนัก กล่าวคือ ประชากรส่วนใหญ่จะเกิดในจังหวัดที่อยู่ปัจจุบัน สำหรับการย้ายถิ่นภายในเวลา 5 ปีก่อนสำมะโน พบว่าในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการย้ายถิ่นภายในจังหวัดนครราชสีมาจำนวนมากที่สุดและมีสัดส่วนเพิ่มขึ้น สำหรับการย้ายถิ่นภายในจังหวัดของประเทศไทยมีสัดส่วนลดลง ขณะที่การย้ายถิ่นระหว่างภาคมีสัดส่วนเพิ่มขึ้น สำหรับเหตุผลหลักของการย้ายถิ่น คือ เหตุผลทางครอบครัว รองลงมา คือ เหตุผลทางเศรษฐกิจ ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ พบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและด้านสังคมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและเป็นอิทธิพลในลักษณะปัจจัยเชิงบวกมากกว่าปัจจัยผลัด ในขณะที่การย้ายถิ่นเข้าส่งผลกระทบต่อด้านเศรษฐกิจและด้านสังคมค่อนข้างชัดเจนมากกว่าการย้ายถิ่นออก

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ คือ หากต้องการชักจูงให้มีการย้ายถิ่นเข้าในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากขึ้นควรคำนึงถึงการใช้จ่ายประโยชน์ของพื้นที่มากขึ้น อย่างไรก็ตามควรระมัดระวังผลกระทบของการย้ายถิ่นเข้าที่จะมีต่อการว่างงานและการขาดแคลนบริการด้านสาธารณสุข

The objectives of this research were to study characteristic of migration in Northeastern and Thailand, to study factors determining in and out migration in Northeastern Thailand, and to study consequences of in and out migration in Northeastern Thailand by using the data from population census of the year 1980, 1990 and 2000 A.D. Descriptive, multiple regression, and simple correlation analysis were utilized in the research.

The study on characteristic of migration showed that in Northeastern migration trend has been decreased, but in Thailand as a whole, migration trend has been increased. For migration pattern, most population had not migrated much in their life that meant most of them were born in the provinces they currently lived in. For the migration within 5 years before each population census, showed that the percentage of migration within province in Nakhon Ratchasima was the highest and has been increased, the percentage of migration within province in Thailand has been decreased, while percentage of migration across region has been increased. Major reasons for migration were family and economic reasons. Multiple analysis result showed that economic and social factors in the Northeast were significant pull – rather than push – factors. Meanwhile, economic and social impacts of in migration were also rather more than that of out migration.

In migration to the Northeast should be induced by densely utilization of land. However, impacts of in migration such as unemployment and insufficient of health service should be cautioned.